

Hellre flera frågor än en

Under våren 2023 har vi läst nästan 2 000 valideringsfrågor inom avfallshandling och återvinning, energi, fiber och stadsnät samt fastighet och parkering och bearbetat frågorna språkligt.

Målet var att göra frågorna mer anpassade för validander som inte har svenska som förstaspråk. Det innebär att frågorna blir lättare att läsa, förstå och svara på, inte bara för den som har svenska som andraspråk, utan för samtliga validander.

En stor del av anpassningen syftar till att minska den kognitiva bördan, utan att sänka den yrkesmässiga nivån som testas i valideringen. Här kommer ett exempel på hur det har gått till.

En typisk valideringsfråga kan se ut så här: "Beskriv hur montering och inkoppling av kabelskåp och belysningsstolpar i lågspänningsnätet görs."

Vid första anblicken ser den här frågan inte särskilt komplicerad ut.

Trots det relativt enkla språket kräver frågan emellertid en hel del av den som ska besvara frågan. Frågan gäller både kabelskåp och belysningsstolpar och dessutom gäller den såväl montering som inkoppling av dessa.

Om vi bryter ner frågan i det vi vill ha svar på har vi faktiskt fyra delfrågor som handlar om montering av kabelskåp, inkoppling av kabelskåp, montering av belysningsstolpar och inkoppling av belysningsstolpar.

Det här ställer höga krav på validanden. När det kommer mycket information på kort tid i en kompakt fråga måste mottagaren sortera alla delar i sitt huvud och processa dem för att ge ett fullständigt svar (eller fyra svar).

Detta är ansträngande och ger en extra svårighet utöver själva innehållet i frågan. För den som inte har svenska som förstaspråk är det här extra betungande, även om man talar

svenska på en hög nivå. Det går helt enkelt åt mer bandbredd i hjärnan för att sköta alla de här processerna samtidigt, och det är det som kallas kognitiv börda.

För att minska den kognitiva bördan kan du dela upp frågan i delfrågor. I stället för att säga: "Beskriv hur montering och inkoppling av kabelskåp och belysningsstolpar i lågspänningsnätet görs." kan du fråga:

- Hur monterar man kabelskåp i lågspänningsnät?
- Hur kopplar man in kabelskåp i lågspänningsnät?
- Hur monterar man belysningsstolpar i lågspänningsnät?
- Hur kopplar man in belysningsstolpar i lågspänningsnät?

Då blir det både lättare att förstå frågan, att processa den i huvudet eftersom man kan ta en sak i taget, och även att svara på den.

Det kan verka onödigt att ställa fyra frågor i stället för en, men för dig som bedömare blir det förmodligen mycket lättare att bedöma vilka delfrågor som validanden kan svara på.

(Om det är så att inkopplingen av kabelskåp och belysningsstolpar är exakt likadan kanske du bara behöver fråga om en av dem.)

Sammanfattning

- En valideringsfråga blir lättare att svara på om den inte är för kompakt.
- Kompakta frågor är mer ansträngande för validanden och svårare att bedöma svaret på.

- Dela upp kompakta frågor i olika delfrågor och ta en sak i taget.